

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Menippus sive dialogorum satyricorum centuria
inanitatum nostrativum speculum**

Andreä, Johann Valentin

Cosmopoli [i.e. Straßburg], 1618

Vitae Humanae, Querela

[urn:nbn:de:bsz:31-107424](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107424)

VITAE HUMANAE, QVERELA.

PHANTASIA, TRISTIS.

P. **Q**uouſque tu tandem in vitam tuam inquirendo, te cruciabis, & retinebis miſerum? T. Dum nihil ultra reperiam, cuius me pudeat, pœniteat, tædeat. P. Id eſt nunquam. T. Fortaſſis, & ut res noſtræ ſunt, quotidie deterius habebō. P. Vbi illa Philoſophia tua, vbi ſpes, & ſi hoc verbum ferre poteſ, jaſtantia, qua ad bonæ mentis, & tranquillitatis ſaſtigium contendebas? T. Apage crudelis, quæ mihi poſt labores, tempus, & amicos perditos etiam inſultas. P. Nihil ne ſpei reliquum? T. Nihil. P. Nec Philoſophia ſuperreſt, quæ ſalvet? T. Vah! P. Nec mortis exſpectatio ſuſtinet? T. Tarda eſt. P. Et quid ego tandem dicam, quod tibi ipſi, ac vitæ tuæ in viſus adeo eſ. cum reliqui jucundam hanc vitam experiantur, & ægre hinc abſcedant? T. Aut inſaniunt, aut mentiuntur: fieri namq; non poteſt, vt vere bene habeant. P. Ergo & tu inſanito, ut mitius habeas. T. Velle interdu, ſed me vox illa, quæ ad iudicium omnes compellabit, terrefacit, ut vel Democriticum riſum perdam. Onus inſuper, quod ſeculi, quod calumniæ, quod errorum, quod fati mei mala mihi imponunt, non adeo leue eſt, ut ſub eo exultem. P. Equidem, ut ingenuè fatear, eſt ſunt quædam quæ

quæ adolescentem male habere possint, videris mihi tamen æquo delicatior, & ab eo, quo te credis stare loco, remotior. Sive enim non æqualem alijs tuam sortem, sive bonorum cum malis intermixtionem, sive futurorum spem, sive ipsa adversorum remedia intuear, nihil est de quo vel doleas tantopere, vel omnino desperes. T. Ita tu judicas inepta, & vitæ meæ nescia, quæ cum vulgo in externis pendes, & cachinum vnum atque alterum, amicum congressum unum atque alterum, libellum unum atque alterum, bolum unum atque alterum felicitatis, sapientiæ & saturitatis loco habes. Quod reliquum est, carnis cum spiritu, opinionis cum ratione, patientiæ cum adversis, conscientiæ cum calumnia, laboris cum fortuna, integritatis cum infidelitate perpetua collectamina penitus ignoras. P. Egonè hæc ignorem? ego non conflictibus interim? ego non ipsa fabricem arma? Vah! quasi non illa communia sint, & non regibus tantum, aut sapientibus, sed plebeculæ etiam molesta: Nec enim ita insaniunt homines, ut non erroribus suis interdum torqueantur, illos animadvertant, & ad rationem emendatos velint. Sed temporum violentia tanta est, ut abripiantur, nec nisi vitæ aliquam voluptatulam solatii loco habeant reliquã: Unde illi mihi miserrimi videntur, qui dum tanta, quanta oprant & quærunt, fortasse vero nobis attingere numquam datur, jam velut presentia iactitant, interim verò nasutioribus non nisi molestæ inquisitionis tentamen, & frustrationis evidentiam cum risu patefaciunt. T. Quam sa-
pis

pis, loquacula? quæ intra horam centies sententiam mutas. quid habeo; nihil. quid scio; nihil. ubi sum; in nihilo. anne in nihilo acquiescam; & tam prægrandes voces, quibus me olim magistri mei impleverunt, determinabuntur in nihilo; Vbi ille microcosmus; ubi illæ Divinitatis facultæ, ubi illa naturæ æmulation; ubi rationis imperium; ubi virtutis arx; ubi scientiarum parnassus; ubi rerum harmonia; ubi sapientis possessio; ubi astrorum dominium, ubi cœlica conversatio; quæ si omnia vana sunt, & ad fallendum olim puero dictata, merito illos, & credulitatem meam accuso; sin vera sunt, nec hæcenus reperi, quid vetat me progredi? Nam aut nihil video, aut inter quos vivo, non sunt tales, nec ibi sunt, qualem & ubi futurum me, si eos subsequerer, constantissime mihi sum pollicitus: nunc ubi fidem illorū appello, omne torvū videre, excandescere, murmurare: ego quid nisi misere vivere; P. Vidensne vera esse, quæ dixi, te aliena, inusitata, rara appetere; quæ si non contingunt, quid miraris, aut succenses, cum idē infinitis accidat: Et si nescis, non semper eandem viam securus es, quā tibi monstrarunt. T. Hoc unicum bene dixisti, infinitis accidere: hinc infiniti mecum dolent, illisq; succensent, qui veluti impostores illi, qui aurum coquendo sua alienaq; decoquunt, & pro lapide bona dilapidant, ita bonum, ac verum querendo monstrandoq; quod boni ac veri in homine est, usque adeo obruunt, ut vix centesimus iterum Deo duce emergat: De via vero quod obganis, ipsi prius in vna via conveniant, de n mihi, qui

vestigia illorum hinc inde sum infecurus, errorē
 exprobrent. P. Qui sunt illi ductores sive sedu-
 ctiores tui. T. Quid rogitas: Socrates, Plato Ari-
 stoteles, Pythagoras, Epicurus, Diogenes, Luci-
 anus, Seneca, Epictetus, Plutarchus, Xenophon,
 Cicero, Homerus, Virgilius, horumq; filij, nepo-
 tes, nostri. P. Nonne audaciā est, tot præclaris
 viris maledicere. T. Qui possum laudare illos,
 cum quod promiserunt, mihi non præstiterint:
 Eruditionem, tandem farentur nihil se scire, quā
 quod nesciant: famam, eam vix ipsi in tanto con-
 flictu honestā tuentur: acquiescentiam, quā ta-
 men nondū definierunt: felicitatē; quæ mera in-
 duratio & patientia est: voluptatem, id est lethar-
 gum, & stuporem: Opes, id est somnia, & ima-
 ginationem: libertatem: quæ in Vtopia est: Re-
 gnium: quod intra corporis ergastulum geritur:
 bona denique; quæ extra illum nemo videt,
 nemo agnoscit, nemo vult, nemo cre-
 dit, nemo laudat: & ejusmodi frivola, ac ridicula
 sunt, quibus vita nostra paulo infelicius, quā
 miserimorum, id est in vana vanitatis impletio-
 ne, exagitationeq; absumitur. P. Iterū repeto, si
 ea, quæ in omniū manibus posita sunt, appetisses,
 neutiquam aberrasses. T. Quæ sunt illa? P. Pri-
 mum ad locum eum, cui natus es, omnia ac-
 commodare, ejus mores, leges, consuetudines
 exacte observare, candidè laudare, fortiter de-
 fendere: ordinarios & solennes ascendendi
 modos apprehendere, præeuntes subsequi: pa-
 tronis inservire, adesse, eosdemque ubique ad-
 hibere: juventutem tuam ex præfectorum idea
 exem-

exemploque formare, repræsentare eos, & quacun-
 que diligentia facere propitios: Sententias
 illorum, & iudicia amplecti: dubitare de nullo,
 credere omnia: diiudicare nihil, accipere omnia,
 reprehendere nihil, admirari omnia: Hæc & sim-
 plicitas vera est, quæ promotores ubique habet,
 & via plana, quæ ad summa deducit, & ratio se-
 curissima, quæ ab inquietudine liberat, & modus
 omnium facillimus est, qui absque periculosis
 ambagibus hominem extra curiositatis pericula
 & ingenii defatigationes instruit plene, homi-
 num usibus accommodat felicissime, quietique
 ac tranquillitati reddit certissime: Alii vero qui
 ingenii arrogãtia freti sibi patroni, sibi doctores,
 sibi explicatores, sibi defensores semper esse vo-
 lunt, post infinitos errores, inexplicabiles labo-
 res, varia pericula, monstrosa paradoxa, cerebri
 turbines, conscientia vulnera, animi nauseam,
 corporis debilitatem, hominum odium, & feram
 inutilemque, ac molestam pœnitentiam, sibi
 sunt exitio aliis exemplo. T. Ah quam facile est
 insultare miseris! Equidem si forent, qui candide,
 constanter, & vere prærent, & cum iudicio
 ingenia tractare possent, non multi tantum, sed
 mea opinione universus mundus melius haberet,
 & tum quidem accusationem tuam collaudarem:
 Cæterum si ea quæ vulgo præmonstrantur,
 nec ad perfectionem aliquam, nec ingenii
 elegantiam faciunt, nec etiam usum tantum,
 quantum illi declamitant, hominibus adferunt,
 non mirum est, esse, qui alienas vias tentent: sed
 dolendum potius, multis tam laudabiles & indef-
 fesos

conatus fieri infelices. Postea sicut tentationum tormentum plures Theologos; Injustitiæ violentia plures Jurisperitos; morborum dolor plures medicos quærere cogit: ita etiam ignorantie & inquietudinis mala, non in uno aut altero, præsertim si ij parum idonea media adhibeant, acquiescunt, sed hinc inde auxiliũ quærunt, quod tamen invenire tam est difficillimum, quam tu investigare judicas inglorium: Jam ego non dicam, quam non omnes qui scrupulose & solicite omni ex parte antecessores suos insecuti sunt, feliciter vel ambularint, vel metam attigerint, nec etiam quàm minuta, levia, & tanto sive otio, sive negotio indigna interdum sint, quæ præscribuntur, ut merito sciendi potius & agendi sitim, quàm scientiarum virtutumq; fastigium nobiliori ingenio faciant. Deniq; nec incertitudinem, vilitatemque artium, cujus ipsos artifices admodum pudet, quique tantopere occultant, vel etiam communem alendi ventris conspirationem exagitationem, quoniam & difficilimum foret, tam artificiosas larvas deponere & insignis loquacitatis, tam exquisita & scenica verba repellere, & periculosum, tot in vulgus in visa arcana spargere: sufficit mihi, meliora non sperare, mystica illa non attingere, humanas societates undiq; evitare, ad mala quævis firmari, atque ita inter tot corporis animique impedimenta, vitam infelicem transmittere. P. Non desines sat scio, si ego tacuero, cum te in querelas tuas erumpere si vero: nempe hanc licentiam sumis, ut postquam in omnibus te infeliciter voluisti, nec vel gustum interio-

rem

rem, vel usum veriorem singulorum impetraſti, nunc externa rerum, atq; adeo cortices inſecteriſ veliſq; tanquam rerum exacte peritus, imprudētoribus ſicum facere, ut ſe tuo exemplo titulos, honores, opes, literas, artes negligent, & ſolitarium, imperitum, ſtupidum, & ſi ita omnino viſ, ſanctulum quid ſectentur. T. Quid viſ me facere? hominum vitas imitari? illos vanitatis, turbulentia, ambitionis, iræ, avaritiæ præcurſores, æſtimatores, adminiſtros: Studia affectare? illa dubitationum, diſputationum, conſiſtationum, inſectationum, encomiorum, amplificationum, impoſturarum, mendaciorum, nugarum, plauſtra: munus inire? id eſt cum imperitia, iniquitate, malitia, ingratitude hominum, cum violentia, injuria, & periculis temporū, cum imbecillitate, errore, pudore, & tædio ſui ipſius certamentum quærere? ſive animæ læthargum, corporis ſepulcrum, vitiorum fomitem, virtutis rubiginē. Heu mihi! quid aliud agam? quàm vitam viyam quotidianam? errores feram quotidianos? adverſa experiar quotidiana? bona apprehendam quotidiana? rebus utar quotidianis? & in illa perpetua boni maliq; viciffitudine, non quod ſapientes jactant, immotus ſtem, ſed vna jacter, fluctuem, & innatem, lætus nunc, mox triftis, nunc ſperans, pauld poſt diffidens, patiens hodie, cras ejulans, ut & corpore nunc tremens, nunc ſudans, nunc pallens, nunc rubens, currens nunc, & mox claudicans? Sic puto: nec nimium abjiciam terram hanc, nec diligam nimium, ſed externis malis animum habebō parem, atq; ſimilem, qui, veluti ſpe-

VIT
 ſpeculum, refer
 os, & hac ſua
 quam ſub ſapie
 nis. P. Duo ſu
 quod omnes be
 as; Alterum,
 nis officijs h
 ipſimum mult
 & varias fortun
 oria, atque ad
 gis, ut comm
 ſerter, quid tu
 turanz maliti
 niſ; & auſor
 om momenta
 inarum, inſiſ
 mentorum.
 ſunctionum, a
 er maiora, me
 apti viratū, ex
 amos cladiū, l
 rates, quibus,
 nodare te vol
 nec niſi reliquo
 ſerit quicqu
 ediat, quin te
 na etiā e vitan
 ſine illud ſec
 tum tibi omni
 officijs, poſth
 ſi, & ſtudioſ
 us vitæ ſoci

speculum, referet omnes sive atros, sive albos dies, & hac sua accommodatione melius, fortasse, quam sub sapientiæ imaginario iugo est habiturus. P. Duo sunt in quib. insigniter erras: Vnum quod omnes bene vivendi modos tentasse iudicas; Alterum, quod ne minimis quidem & consuetis officijs homines tibi conciliare studes. Nā si primum multis, post multorū annorū labores, & varias fortune jactationes, post miserima servitia, atque adeo plenisque eorum in senio contingit, vt commode haberent, ac requiescerent feliciter, quid tu de te cogitabis, qui nec eminus fortunæ malitiam es intuitus? crede mihi quot anni, & annorum dies, & dierum horæ, atq; horarum momenta tibi supersunt, tot sunt fortunæ minarum, insidiarumq; reliquiæ: inter minuta alimentorum, matrimonij, familiæ, liberorum, functionum, amicorum, litium incommoda: Inter majora, morborum, senectutis, calumniarum, captivitatū, exiliorum, casuū examina: inter maximos cladiū, hostium, hæreseon, tyrannorū torrentes, quibus, velis nolis, intereris, & cum accommodare te volueris maximè, tū habebis pessime, nec nisi reliquorū more atq; modo inter ea verferis, erit quicquam quod turpem ruinam tuam impediatur, quin temporis tui incommoda exquisitissima etiā evitandorum malorum remedia eludant. Hinc illud secundū tuum erratum emendandum tibi omnino erit, vt qui vnus tot adversis nō sufficis, posthac quam plurimos habeas, & ingenij, & studiorum, & morum, & voluntatis, ac totius vitæ socios, eosque omni officiorum, vo-

luntatisque implendæ generibus demerearis , ne præpostera quadam singularitate illis justam irrationem, tibi laboriosam & cathenatam miseriam facias. T. Sic est, uti dudum dixi, tu homines felices, eruditos, ac bonos credis, in quo turpissime falleris : quicquid undique simulant, & regunt, miseri sunt, nec illos vel aurum & purpura, vel palatium, vel tituli laxitudo ita obvoluit, quin per minuta foramina introspeciamus : Nescire vero eos, quid opus est probare? Cum ipsi ingenue fateantur, & morituri ad longe alia, quam quæ olim detonârunt, confugiant : Denique quæ bonos credam, cum pauperiem commendando opes quærant, amorem laudando, odia exercent, literulas docendo sapientiam jactant, omnia contemplando se ipsos non videant, humanitatem profitendo, hominum sint fastuosissimi : antiquitatis virtutes recitando, hodiernas insectentur : denique nugæ in omni vita tractando hominum velint esse nobilissimi, optimi, utilissimi. Ego vero, si nescis, non quæro quid aliis de me videretur, aut quid post me jactent homines, sed ut vere vel via monstraretur, qua quam perfectissime huic ego me vitæ, his temporibus, his hominibus, atque omnino quicquid uspiam vel natura vel fortuna meditantur, accommodare possim. Unde tu me frustra ad illos remittis, quos ego mihi torques sum infideles simul & perniciosos, expertus, quibus ego me non minus in vitus commendando quam illi recipiunt, hominibus, cerebris turgidis, manibus tenacibus, cordibus lapideis, moribus fictis, operibus pictis. P. Dic mihi, si arbi-

arbitrio vitam fingere tibi, & eligere amicos liceat, anne terram talia habere credas, quæ tibi sufficientiant? Nam si inquietudinem tuam semper cõsulas, quid erit tandem, quod reprehendi, vel imperfectionis accusari non possit? T. Quid terra habeat, nescio, certè miserum est homines in hac mundi fabula omnes esse personatos, nec audere quemquam alteri internos æstus, & mentis conflictamina aperire, neminem suam ignorantiam, & animi errores plene detegere, neminem affectuum desideria, rationis dubia, sententiarum diversitatem, judicij mutabilitatem, vitæ dolores revelare: Ita felicioris vitæ electio difficilis, amicorum selectio pene impossibilis est. Quousque enim nos nostri imperium, nostri agnitionem, nostri formationem & ad omnia, quæcunq; homini contingunt felicitatis impedimenta, æquilibrium non impetrabimus, vanum est id de alijs sperare, aut solidi quicquam ab alijs expectare. P. Vide quàm ineptias, quàm titubes? Hominum opem imploras, & auxiliari eosdem non posse conquereris; impedimentis quieris irasceris, & vim nullam opponi vis; ignorantiam accusas, & doceri non pateris; securitatem optas, & cum densissimis turbinibus configis; mundum odio habes, & familiaritatem ejus appetis: acquiescere desideras, & præsentia bona, ac ipsam vitam toties commutas. Nunc ultra humanum quid expectis? Annè hominem esse dolet: annè mortalem, visibilem, tactilem, esurientem, sitientem, dormientem, ægrotantem, egentem, & doletne? non omnes te amare, tecum sentire, te laudare.

dare, te recreare, te erudire? doletne non omnia
 scire, non omnia possidere, non omnia intueri,
 non omnia perficere? doletne volare, natate, in
 terra vel igne vivere non posse? & quæ sunt alia
 humana curiositatis monstra Homuncio: si hæc
 vita displicet, abi; nam mori quando volueris li-
 cebit, sin communẽ reliquorum sortem, ac plæ-
 risq; tolerabiliorem perferre lubet, uti id te decet,
 potius patientia & præclaris vitæ solaminibus ob-
 firma, quam querelis crucia. Imo ex singu-
 lis, & malis etiam utilitatem cape, quod facere
 promptum est. T. Quæ hæc acerbitas verborũ?
 Facere jubes, nec facienda monstras; abire jubes,
 nec viam dirigis; errores exprobras, nec meliora
 tradis; terræ committis, & infidelem agnoscis;
 societatem suades, nec cuius doces. Quid faci-
 am, si semper quærendo, semper sperando, sem-
 per tentando, semper discendo ita consenescam,
 ita immoriar, & vana omnia sint? nunquamne
 habebo hujus vitæ usum, voluptatem nunquam,
 & miseriam meam nisi mors misera terminabit?
 P. Tu videris: mihi quidem, ut tibi satisfaciam,
 integrum non est, ut corrigam impossibile, caput
 tam turbidum: si nec mundus, nec homines, nec
 studia, nec artes, nec politia, nec opera, nec vita,
 nec mors tibi placent, ego sane extra hoc vniver-
 sum nihil habeo, quod tibi commendem. T. Ita-
 ne deseris? P. Equidem. T. Noli amica, erit for-
 tasse aliquid quod tandem placeat. P. Scilicet cu-
 jus nec ego nec tu ipse nomen in veniemus: Mun-
 dus sine creaturis, tempus sine vicissitudine, bo-
 num sine contratio, verum sine dubio, homo si-

ne vitijs; corpus sine morbis T. Fatebor tibi; ego acquiescerem, nisi infeliciora metuerem; jam enim, quod miserimum est, nondum vivere in cepi, & hæc vitæ meæ elementa tam acerba mihi sunt, ut in herba propemodum inarescam. P. Erit cum hæc & alia ridebis; erit cum irasceris tibi, qui fortunæ & ætatis florem desleveris; erit cum indurata quasi cute, etiam Patientiæ habebis jucundam consuetudinem. T. Fiat quod futurum est, cum bono Deo; fortassis propinquior est mors, quam ut metuere mihi tantopere sit necesse. P. Tu nunc timori inepto oblivionem inducito; cæterum de ijs quæ mecum loquurus hactenus es, apud Rationem accusaberis. T. Vale.
P. Vive.

I 4

IN.